

МОНГОЛ УЛСАД ДИПЛОМАТ БАЙГУУЛЛАГА,
ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ГАЗРУУДЫН ХАМГААЛАЛТАД ТУЛГАМДАЖ
БУЙ АСУУДАЛ, ТҮҮНИЙГ ШИЙДВЭРЛЭХ АРГА ЗАМ

А.Гансүх

ХСИС-ийн магистрант, цагдаагийн хошууч

Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааг зохицуулсан олон эрх зүйн акт, мөрийн хөтөлбөрийг батлан хэрэгжүүлж байсан боловч түүхэнд хамгийн чухал үүрэг гүйцэтгэсэн нь тухайн үеийн төр, түүний төлөөллийн байгууллагуудаар батлагдан гарсан дүрмүүд байна.

Тэдгээр дүрмүүдийн нэг болох “Цагдан сэргийлэх эрх хэмжээний дүрэм”¹ нь 1923 онд батлагдаж, цагдан сэргийлэхийн гүйцэтгэх үүрэг, зорилтыг хуульчлан баталсан тодорхойлсон.

Уг дүрэмд “Олон Улсын Элчин Консулыг хамгаалах нь цагдан сэргийлэхийн үүрэг” гэж зааснаар Орос улсын Тувагийн консулыг хамгаалалтанд авч, 1924 оны 6 дугаар сарын 2-нд анхны Монгол Улсын банк байгуулагдсанаар цагдаагийн харуул хамгаалалтын буюу тус хэлтсийн цаг тооллын алтан хуудас эхэлжээ.²

¹ Д.Таванжин. Монголын цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны эрх зүйн зохицуулалт, түүний хөгжилт. УБ. 2000. 28 дахь тал

² Л.Очирхуяг. Цагдаагийн ажилтны гарын авлага. УБ. 2005. 4 дэх тал

Нийтийн хэв журам хамгаалах газрын Дипломат байгууллага, банкны хамгаалалтын хэлтсийн Дипломат байгууллага хамгаалах тасаг нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, 1961 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдөр баталсан Венийн конвенци, Монгол Улсын Засгийн газрын 2004 оны 135, 2007 оны 223 дугаар тогтоолын дагуу Монгол улсад суугаа элчин сайдын яамны халдашгүй онц бүрэн эрх, Дипломат төлөөлөгчдийн үүрэгт ажлаа явуулах таагай нөхцлийг бүрдүүлж аюулгүй байдлыг хангах үүргийг гүйцэтгэж ирсэн.³

Өнөөдөр ЦЕГ-ын Нийтийн хэв журам хамгаалах газрын харьяа Дипломат байгууллага, банкны хамгаалалтын хэлтэс нь Банкны тухай хууль⁴, Монгол улсын Эрдэнэсийн сангийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйл, Монгол Банкны Ерөнхийлөгч, Цагдаагийн Ерөнхий газрын хамтарсан 1993 оны 3/281, 246 дугаар тушаалаар баталсан “Монгол банкны хамгаалалтын журам”, Засгийн газрын 2004 оны 135 дугаар тогтоолын хавсралтын 3 дахь хэсгийн 1 дэх зүйл, Монгол Улсын Засгийн газрын 2014 оны 03 дугаар сарын 28-ны өдрийн 100 дугаар тогтоол “Цагдаагийн хамгаалалтанд байх объектын жагсаалт батлах

³ Дипломат байгууллага, банкны хамгаалалтын хэлтэс. УБ. 2013. 8 дахь тал

⁴ Төрийн мэдээлэл. 2010. №7

тухай”-д заасны дагуу Монгол банк болон бусад арилжааны банкны аюулгүй байдлыг ханган ажиллаж байна.⁵

Монгол Улсын Засгийн газраас гаргасан шийдвэрийг удирдлага болгон Монгол Улсын Сангийн яам, Хууль зүйн яам, ЦЕГ-ын бодлого чиглэлийг хэрэгжүүлэх үүднээс Монгол банк болон бусад арилжааны банкуудын хамгаалалтыг Дипломат байгууллага банкны хамгаалалтын хэлтсийн банкны гэрээт тасаг нь хариуцан ажиллаж байгаа бөгөөд банкны хамгаалалтын тасаг нь Монгол банк болон бусад арилжааны банкны харуулын 9 постонд 24 цагаар, өдрийн 5-н постонд 8 цагаар үүрэг гүйцэтгэж байгаа бөгөөд ЦЕГ-ын даргын 2011 оны 9 дүгээр сарын 16-ны өдрийн 490 дугаар тушаалаар НХЖХГ-ын Дипломат байгууллага банкны хамгаалалтын хэлтэс болгон өөрчлөгдөн ажиллаж байна. Одоогийн байдлаар хамгаалалтын тасагт 9 буюу 11.6% нь дээд, 1 буюу 1.2% нь тусгай дунд, 67 буюу 87% нь бүрэн дунд боловсролтой албан хаагчид ажиллаж байна. Түүнчлэн, хүйсийн хувьд авч үзвэл, 4 буюу 5.1% нь эмэгтэй, 73 буюу 94.8% нь эрэгтэй, 19-48 насны албан хаагчид байна.⁶

⁵ Дипломат байгууллага, банкны хамгаалалтын хэлтэс. УБ. 2013. 8 дахь тал

⁶ Дипломат байгууллага, банкны хамгаалалтын хэлтсийн 2014 оны

Бид Дипломат байгууллага, банкны хамгаалалтын албан хаагчдаас хамгаалалтын үйл ажиллагаа явуулж буй нөхцөл байдлын талаар судалгаа авахад тулгамдаж байгаа дараах хэд хэдэн нөхцөл байдал хамгийн хүнд асуудал болоод байна гэж тэд үзсэн байна. Тухайлбал,

- Харуул хамгаалалт хийж байгаа албан хаагчийн байрлаж буй байр нь эрүүл ахуйн шаардлага хангахгүй байгаа;

/харуулын байрны талбайн хэмжээ хүрэлцэхгүй, төвлөрсөн ус дулаангүй, хооллох, гар угаах, бие засах газаргүй, хүйтэн гэх мэт/

- Хоол хүнсний хангалт хүртээмжгүй;

/1300 төгрөг нь хоногийн хоол хүнсэнд хүрэлцдэггүй/

Түүнчлэн, 2011 онд Нийтийн хэв журам хамгаалах газрын Дипломат байгууллага, банкны хамгаалалтын хэлтсийн Монгол Улсад суугаа гадаад улсын элчин сайдын яам, НҮБ-ын суурин төлөөлөгчийн газрын хамгаалалтанд үүрэг гүйцэтгэж байгаа алба хаагч нарын 23 ажлын байранд Нийслэлийн мэргэжлийн хяналтын газраар ажлын байрны эрүүл ахуйн дүгнэлт, Хөдөлмөрийн нөхцөл мэргэжлийн өвчин судлалын төвөөр хөдөлмөрийн нөхцлийн үнэлгээг хийлгэсэн байна.

Нийслэлийн мэргэжлийн хяналтын газрын хөдөлмөрийн улсын байцаагчийн 2011 оны 9 дүгээр сарын 9-ний өдрийн 05-145/1711 дугаар дүгнэлтэнд цагдаагийн харуулын байрны харьцангуй чийглэгийн хэмжээ 0.6-0.8 хувиар зөвшөөрөгдсөн хэмжээнээс бага, ажлын харуулын байрны талбайн хэмжээ хүрэлцэхгүй, төвлөрсөн ус дулаангүй, хооллох, гар угаах,

танилцуулгаас хэсэгчилэн авав.

бие засах газаргүй нөхцөлд ээлжийн үүрэг гүйцэтгэж байгаа нь Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй, ажлын байрны орчин, эрүүл ахуйн шаардлага MNS:4990:2000 стандартын шаардлага хангаагүй, ажлын байр нь алба хаагчдын өвчлөлттэй холбоотой⁷ гэж дүгнэлт гаргасан. Өөрөөр хэлбэл, “Хөдөлмөрийн нөхцөл, мэргэжлийн өвчин судлалын үндэсний төв”-ийн хөдөлмөрийн нөхцөлийн дүгнэлтээр тус байгууллагад хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн асуудал хариуцсан зөвлөл болон ажилтан ажиллуулаагүйгээс ажиллагсдын хөдөлмөрийн нөхцөлийг сайжруулах, ажлын зохистой орчныг бүрдүүлэх, хөдөлмөр зохион байгуулалтыг сайжруулах, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн асуудлаар тусгах санал боловсруулах, шаардагдах зардлыг тухайн жилийн төсөв төлөвлөгөөнд тусгуулах ажил хангалтгүй байгаа нь “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль”⁸-ийн 28.2.1 дэх заалт, “Зөвлөл байгуулах, орон тооны ажилтан ажиллуулах норматив батлах тухай” Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайдын 2008 оны 126 дугаар тушаал, заавар хэрэгжихгүй байгаа тухай дүгнэлтэндээ тусгасан байгаа нь хамгаалалтын үйл ажиллагаанд тулгамдаж байгаа асуудлын нэг болоод байна.

Өнөөдөр дипломат байгууллагуудыг хамгаалж байгаа харуул хамгаалалтын байрууд нь жижиг давчуу⁷ Нийслэлийн мэргэжлийн хяналтын газрын хөдөлмөрийн эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагч Л.Долгорсүрэнгийн хийсэн 2011 оны 9 дүгээр сарын 9-ний өдрийн 05-145/1711 дугаар дүгнэлтээс хэсэгчилэн авав.

⁸ Төрийн мэдээлэл. 2008. №28

(2x1.5м) хэмжээтэй байгаа нь “Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Дэлгэц бүхий тоног төхөөрөмжтэй ажиллах эрүүл ахуй, эргономиклийн ерөнхий шаардлага” MNS 5027:2001 стандартад “Нэг хүнд оногдох талбайн хэмжээ 6м², эзэлхүүн 20м³-аас багагүй байна” гэсэн тус стандартын шаардлагад нийцэхгүй байна. Харуул хамгаалалтын байр нь хана, цонхоороо дулаан алдалт ихтэй, өвлийн улиралд хүйтэн, зуны улиралд халуун байдаг нь “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль”-ийн 18.1.1 дахь заалт хэрэгжихгүй байна гэсэн үг юм.

Түүнээс гадна Америкийн элчин сайдын харуул хамгаалалтын 2 дугаар байраас бусад ажлын байрууд нь угаалтуур, бие засах газар, ариун цэврийн өрөөгөөр хангагдаагүй байгаа нь Монгол Улсын Үндсэн хууль⁹ийн 16.2-ийн “Эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах, ажиллах боломжоор хангагдах”, “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хууль”¹⁰-ийн 18.1.1-ийн “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангасан ажлын байранд ажиллах” гэсэн заалтууд тус тус хэрэгжихгүй байгаагаас гадна эрүүл ахуй, ариун цэврийн шаардлага хангагдахгүй байна.

Харуул хамгаалалтын байруудын халаалтыг цахилгаанаар ажилладаг хуурай тенээр шийдсэн боловч Франц, БНСУ-ын ЭСЯ-ны харуул хамгаалалтын байрны тенх эвдэрч ажлын байр хүйтэн (гадаа 23⁰C) байгаа нь “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль”-ийн 18.1.1 дахь

⁹ Төрийн мэдээлэл. 1992. №1

¹⁰ Төрийн мэдээлэл. 2008. №28

заалт болон цахилгааны аюулгүй ажиллагааны дүрэм зөрчигдөж байна.

Харуул хамгаалалтын цагдаа нарт ажлын хариуцлага, үүргийн дагуу хариуцсан байраа орхиж явахыг хориглодог учраас цагтаа хооллох, бие засахад хүндрэлтэй байдаг зэргээс өдрийн хоол идэлгүй олон цагаар ажилладаг нь “Монгол улсын Хөдөлмөрийн тухай хууль”¹¹-ийн 75.3-д заасан “Ажил, үүргийн онцлогоос шалтгаалан завсарлах боломжгүй ажилтай ажилтныг ажил олгогч хооллох бололцоогоор хангана” гэсэн заалт зөрчигдөж байгаа төдийгүй, ажиллагсадад хоол боловсруулах эрхтэн системийн өөрчлөлт, өвчлөл үүсэх магадлалтай нь Хөдөлмөрийн чадвар түр алдах өвчлөлийн судалгаагаар хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин эхний байранд орсон байгаагаас харагдаж байна.

ЦЕГ-ын даргын тушаалаар шөнийн цагт ээлжинд гарч байгаа ажиллагсадад хоолны мөнгө 1300 төгрөгийг олгож байгаа нь хүнсний бүтээгдэхүүн өдрөөс өдөрт өссөж байгаа энэ үед халуун хоол, эрүүл хүнсэнд хүрэлцэхгүй байгаа нь Монгол Улсын “Хөдөлмөрийн тухай хууль”¹²-ийн 18.1.1-ийн

“Үндсэн цалингийн хэмжээг тогтоох, нэмэгдүүлэх, түүний хэлбэр, олгох хугацаа, нэмэгдэл, нэмэгдэл хөлс, шагнал урамшил, нэмэгдэл тэтгэвэр, тэтгэмж, тусламж, хөнгөлөлт, олговрын хэмжээ, хөдөлмөрийн норм, нормативыг тогтоох, өөрчлөх, ажилтанд олгох хоол, унааны зардал болон бусад нөхөх олговрын хэмжээг тогтоох” заалт зөрчигдөж байна.

Түүнчлэн, хамгаалалтын байруудад ус буцалгагчийг байруулсан боловч ундны болон ахуйн усны найдвартай эх үүсвэрээр хангагдаагүй зөврөөр хэрэглэдэг нь Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын зөвлөмж хэмжээ болох 1 хоногт хэрэглэх ундны усны хэмжээ, норм /15-25л/-д хүрэхгүй байна гэсэн зөрчлүүд гардаг.

Дипломат байгууллагуудын хамгаалалтанд ажиллаж байгаа албан хаагчдын ажиллах орчин нөхцлийг сайжруулсанаар хамгаалалтын үйл ажиллагааны үр нөлөө дээшилж, зөрчил дутагдал гарах нь буурна гэж үзэж байна.

Тиймээс Дипломат байгууллагуудын хамгаалалтанд ажиллаж байгаа алба хаагчдын үйл ажиллагааг сайжруулах, хамгаалалтын чанар үр нөлөөг дээшлүүлэх үүднээс дараах хэдэн саналыг дэвшүүлж байна.

Үүнд:

1. Дипломат төлөөлөгчийн газар, олон улсын байгууллагын хамгаалалтын стандартыг Монгол Улсын хууль тогтоомж, дүрэм, журам, зааварт нийцүүлэн шинэчлэн боловсруулах,

2. Шөнийн цагт ээлжийн үүрэг гүйцэтгэж байгаа албан хаагчдад хоолны мөнгө 1300 төгрөгийг олгож байгааг өөрчилж, зах зээлийн үнийн өөрчлөлт, хүнсний бүтээгдэхүүн өдрөөс өдөрт өссөж байгаатай уялдуулан Хөдөлмөрийн тухай Монгол Улсын хуулийн¹³ 18.1.1-д заасныг үндэслэн шинэчлэн тогтоох,

3. Д и п л о м а т байгууллагуудыг хамгаалж байгаа харуул хамгаалалтын байруудыг “Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Дэлгэц бүхий тоног төхөөрөмжтэй ажиллах эрүүл ахуй, эргономиклийн ерөнхий шаардлага” MNS 5027:2001 стандартад “Нэг хүнд оногдох талбайн хэмжээ 6м², эзэлхүүн 20м³-аас багагүй байна” гэсэн тус стандартын шаардлагад нийцүүлэн шинэчилсэн стандарт загварын хамгаалалтын байрны төслийг шинэчлэн боловсруулж, холбогдох байгууллагад хүргүүлэн шийдвэрлүүлэх зэрэг болно.

¹¹ Төрийн мэдээлэл. 1999. №25

¹² Төрийн мэдээлэл. 2001. № 2

¹³ Төрийн мэдээлэл. 2001. № 2

